

Η ΣΤΕΝΗ ΠΥΛΗ

«Αγωνίζεσθε εισελθῆναι διὰ τῆς στενῆς πύλης»
(ΛΟΥΚΑΣ, ΙΓ, 24)

Ἐγώ τόν Θεό μου τόν πρωτοζήτησα στά ψηλά βουνά. Καί ἦταν καλοκαίρι. Καί ἦταν βράδυ. Ἐνα ἀπό κείνα τά ἔναστρα βράδια πού τό λιγοστό φῶς μᾶς ἀναμικῆς σελήνης πέφτει πάνω στά βουνά καί τά κάνει νά μοιάζουν μέ γίγαντες.

Πόσα νά 'ναι τ' ἀστέρια; μέ ρώτησε ὁ Νάσος.

Ξέρω γώ; Ἑκατομμύρια... Μπορεῖ καί δισεκατομμύρια... Πολλά πάντως...

Καί ποῦ τελειώνουν τ' ἀστέρια; Καί σάν τελειώνουν τί ὑπάρχει μετά;

Μά κανεῖς ἀπό τίν παιδική παρέα δέν ἤξερε νά ἀπαντήσῃ. Παρά μονάχα κοιτάζαμε τ' ἀστρα μέ θαυμασμό, ἕνα ὑπερθέαμα πού ἐμφανίζεται μόνο στά βουνά καί σχεδόν ποτέ στίς πόλεις τῆς φωταψίας καί τοῦ θορύβου.

Ἐμᾶς ὁ πατήρ Χριστόφορος μᾶς εἶχε πει στό Κατηχητικό πῶς ὅταν ὅλα τα ἀνθρώπινα τελειώνουν, ἀρχίζει ὁ Θεός... ψέλλισα.

Μά οἱ ἄλλοι δέν μέ πίστεψαν. «Ἄσε μας μωρέ μέ τούς παπάδες σου...». Ἦμασταν κιάλας ἔφηβοι καί τό σπέρμα τῆς ἀμφιβολίας εἶχε ἀρχίσει νά καρπίζει μέσα μας. Τό εὐνοοῦσε καί τό περιβάλλον, τό «μομέντουμ» τῆς ἐποχῆς. Ἡ Δικτατορία μόλις εἶχε πέσει, ἡ Μεταπολίτευση ἔμοιαζε μέ φρέσκο ἀγέρι πού ἔμπαινε σέ μουχλιασμένο ἀπ' τίν κλεισούρα δωμάτιο, ὁ μοντερνισμός τῆς ἀμφισβήτησης πλημμύριζε τή χώρα.

Τότε, μόδα ἦταν νά ἀμφιβάλεις. Νά πολιτικολογεῖς, νά δηλώνεις ἄθεος καί «δημοκρατίας». Ὅπωςδήποτε δέ, νά διαβάζεις Καζαντζάκη, νά ἀπαγγέλλεις ὅλο πῶσα ὀλόκληρες φράσεις ἀπό τά ἔργα του, ξεφυσώντας καπνό ἀπό «Ἄσσο» ἄφιλτρο – σῆμα κατατεθέν τοῦ κάθε καλοῦ κουλτουριάρη. Τί κι ἂν δέν καταλάβαινες γρί ἀπ' τίν πραγματική συντριβή πού βίωνε μέσα του ὁ μέγας Κρητικός στήν ἀγωνία του νά προσδιορίσῃ τόν Θεό; Φτάνει νά 'λεγεσ τό πιό γνωστό «τσιτάτο», τό περιβόητο «δέν ἐλπίζω τίποτε, δέν φοβάμαι τίπο-

τε, εἶμαι λήπτερος» γιά νά καταμετρηθεῖς καί σύ στό στρατόπεδο τῶν «προοδευτικῶν».

Πόσα νά `ναι τ' ἀστέρια;

Δέν τό βρα ποτέ. Καί ὁ πατήρ Χριστόφορος δέν ἦταν πιά ἐκεῖ νά μᾶς καθοδηγήσει, ἄγνωστο πῶς, χάθηκε κι αὐτός ἀπό τήν ἐνορία τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου Λαρίσης καί δέν τόν βλέπαμε πιά.

Τόν Θεό μου τόν ἀρνήθηκα τό ἴδιο ἐκεῖνο βράδυ, ὅταν ἡ παιδική «συμμορία», σάν ἓνα παιχνίδι, σέ μιά ἐπίδειξη ψευτοπαλικάριᾶς, ἔβαλε γιά στοίχημα νά κάνει κάποιος μιά διαδρομή μέσα στή νύχτα:

Μπρός ρέ, σύ πού πιστεύεις... Εἶσαι νά πᾶμε στόν Ἁΐ Σωτήρα νά χτυπήσουμε τήν καμπάνα; Φοβᾶσαι ρέ, φοβᾶσαι;

Φοβόμουν... Σάν ἄλλος Πέτρος ἀπαρνήθηκα τρίς τήν πρόσκληση. Διότι τό νά πᾶς στό συγκεκριμένο ξωκλήσι σήμαινε μιάμιση ὥρα ἀνηφορική πορεία μέσα στό πυκνό σκοτάδι, ἀνάμεσα σέ δασωμένες ρεματιές. Δέν ἦμουν γενναῖο παιδί. Κι ἔπειτα, φοβόμουνά μὴν βγεῖ καμιά ἀρκούδα, τόσες ἱστορίες ἀκούγονταν στό χωριό. Κι ἄς ἔλεγε ὁ πατήρ Χριστόφορος πῶς δέν πρέπει νά φοβόμαστε. Καί νά ἀποζητᾶμε πάντα τή δυσκολία. Νά ἀγωνιζόμαστε νά εἰσέλθουμε ἀπό τήν «στενή Πύλη», κι ὁ Θεός, πού τά πάντα βλέπει, βοηθός μας θά `ναι... «Σύντροφος χαρᾶς, πατέρας κι ἀδερφός...» – τό ἔλεγε κι ἓνας ἀπό τούς ὕμνους πού μᾶς μάθαινε.

Δέν βγήκα ἔξω νά... κλάψω, ὅπως ἔκανε ὁ Πέτρος. Μά τούτη δῶ ἡ «προδοσία» μέ κατέτρυχε γιά πολλά χρόνια. Εἶχα ἀναπτύξει τή φοβία πῶς ὁ Θεός, δέν μπορεῖ, κάπου θά μοῦ τήν ἔχει στημένη. Καί θά μέ ἐκδικηθεῖ...

* * *

Ὁ πατήρ Χριστόφορος ἦταν ὁ νεώτερος σέ ἡλικία ἱερωμένος πού ξέραμε, καί ξέραμε πολλούς, ἀφοῦ, πέραν τοῦ ὑποχρεωτικοῦ ἐκκλησιασμοῦ καθ' ἐκάστην Κυριακή, ὑποχρεωνόμαστε σέ παρουσία στό κατηχητικό κάθε Πέμπτη, στόν παλαιό Ναό τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου καί σέ συχνότατη παρουσία στή «Χριστιανική Ἑστία» μέ δέλεαρ τήν αἴθουσα τοῦ... πίνγκ- πόνγκ, ὅπου δίναμε ὀμπρικές μάχες. Ξέραμε παπάδες αὐστηροῦς, παπάδες ἀγέλαστους, παπάδες πού εἶχαν φορέσει τό ρᾶσο κυρίως γιά βιοπορισμό καί τά κουτσόπινα ποῦ καί ποῦ στά καφενεῖα τῆς γειτονιάς προκαλώντας σχόλια, γενικά παπάδες γιά... μεγάλους. Γιά θεῖες λειτουργίες, κηδεῖες, γάμους, μνημόσυνα. Καί νά, τώρα, ἓνας παπάς γιά... μᾶς. Πού μᾶς ρωτοῦσε ἂν εἴμαστε Παναθηναϊκοί ἢ Ὀλυμπιακοί καί ἂν ἔχουμε δυσκολίες μέ τά μαθήματα στό σχολεῖο... Δέν ἦταν συνηθισμένο. Καί ἦταν μεγάλη τύχη.

Τόν «πάτερ Χριστόφορο» τόν άκουγες ήθελες δέν ήθελες, τόσο ώραία άφή-
γησι εΐχε. Ανήκε σέ κείνη τή χαρισματική κατηγορία Ιερέων μέ τήν άνοιχτή,
γλυκόλαλη καί κρυστάλλινη έκφωρά λόγου καί τήν τόσο εϋστοχη έπιλογή
λέξεων καί έκφράσεων πού σέ συνέπαιρνε. Ίστορίες άπό τήν Παλαιά Διαθήκη
καί άπό τήν Καινή, ιστορίες μέ προφήτες, μέ άγίους καί δαίμονες... Περιδια-
βαίναμε μαζί του τήν Ιερή γή τής Παλαιστίνης κι εκεί συναντούσαμε ταπεινούς
Σαμαρείτες ή όργιζόμεσταν μέ υπερφίλους Ίουδαίους. Σταματούσαμε στήν
Καπερναούμ γιά νά αναστήσει ό Χριστός τήν κόρη του Ίαείρου, αναπνέαμε
τή δροσιά τής Λίμνης Τιβεριάδας, εκεί πού ψάρια καί ψωμιά πολλαπλασιά-
στηκαν καί χόρτασε ό κόσμος φαί, δακρύζαμε σάν άκούγαμε τά πάθη του Ίώβ
άλλά καί τών Ίσραηλιτών στήν Αίγυπτο. Ό «πάτερ» (γιά κάποιο παράξενο
λόγο ή κλητική κατίσχυε πάντοτε τής όνομαστικής) δέν διηγούνταν άπλώς
ιστορίες. Μας μόρφωνε. Μαζί του πλουτίζαμε σέ γνώσεις, σέ λέξεις, σέ ιδέες.
Κυρίως σέ εικόνες. Τίς φτιάχναμε στό μυαλό μας, μέ τή δημιουργική φαντασία,
αυτή πού σίμερα έχουν λειπατήσει τά ήλεκτρονικά μέσα. Αυτός ό παπάς,
μας έδινε μαθήματα ζωής. Του όφείλω, λοιπόν, πολλά άπ' τή συγκρότησή μου.

Άλλά τό φόρτε του «πάτερ» ήταν μιά φράση ειπωμένη άπό τόν Ίησού, ένώ
κήρυσσε σέ κάποια κόμη κοντά στήν Ίερουσαλήμ καί τήν όποία κατέγραφε
ό Λουκάς στό Εϋαγγέλιό του:

«Άγωνίζεσθε εισελθειν διά τής στενής πύλης· ότι πολλοί, λέγω ύμιν, ζητή-
σουσιν εισελθειν καί ούκ ισχύσουσιν».

Καί έξηγοϋσε: στή ζωή σας θά άνοιξουν δυό δρόμοι. Ό ένας θά εΐναι
άσφαλτος καί φαρδύς. Εΐναι ό δρόμος τών άπολαύσεων... Τών υλικών άγαθών.
Εΐναι μιά μεγάλη λεωφόρος πού καταλήγει σέ μιά φαρδιά πόρτα. Χιλιάδες
άνθρωποι τήν διαβαίνουν κάθε μέρα... Μά πίσω της ύπάρχει ένας γκρεμός.
Ύπάρχει κι ένα άκόμη μονοπάτι. Δύσκολο. Άνηφορικό. Μιά τεθλασμένη γραμ-
μή στόν όρίζοντα. Θά ιδρώσετε άνεβαίνοντας. Θά καταπονηθείτε. Θά ματώ-
σετε σά νά φοράτε ακάνθινο στεφάνι. Κι όταν άνεβείτε ψηλά στό βουνό, θά
συναντήσετε μιά στενή Πύλη. Θέλει άγώνα καί θάρρος νά τήν διαβείς. Αυτήν
νά αναζητείτε. Γιατί, πίσω άπό αυτήν, θά σās περιμένει ό Θεός.

Μου φαινόταν τότε κάπως θεωρητική καί άφηρημένη αυτή ή «κατα-
σκευή» – πολύ λογικό, γιά παιδιά μιλάμε. Όταν στό μυαλό έχεις τό ποδόσφαι-
ρο πού άκολουθοϋσε μετά τό κατηχητικό, τί στενές πύλες νά ψάξεις καί
τεθλασμένες όδούς... «Ό,τι θέλει λείει καμιά φορά ό πάτερ... Ε, Νάσο;».

* * *

Μέ τό πέρασμα τῶν χρόνων, δέν μέ ἀπασχόλησε ιδιαίτερα αὐτή ἡ ἱστορία τῆς στενῆς Πύλης. Ἦταν μιά παιδική ἀνάμνηση, μιά γνώση καλά χαραγμένη στό μυαλό μου, μιά σάν ξεκινᾷς τή ζωή, ἄλλα σέ νοιάζουν. Ποιές Πύλες στενές ἢ φαρδιές, σιδερένιες ἢ ξύλινες; Τό πρόβλημά σου εἶναι μιά καλή δουλειά, ἡ προοπτική μιᾶς καριέρας, ἡ οἰκογένεια, νά ἀποκτήσεις ὑγιῆ παιδιὰ, καί μετά... λεφτά, ταξίδια, ὠραία ζωή. Χριστιανική, δέν λέω. Εἶπα ἐγώ νά μίν εἶσαι Χριστιανός; Ὅπως σέ ἔμαθε ὁ «πάτερ Χριστόφορος», καί τήν Ἐκκλησία σου θά πᾶς, ντάξει, ὄχι καί κάθε Κυριακή, τό ξενυχτίσαμε ἄλλωστε τό Σαββατόβραδο στά μπαράκια καί τό κυριακάτικο χουζούρι, ὅσο νά πεις, κάτι λέει, ἀμάν πιά μέ τήν τυραννία τοῦ ξυπνητηριοῦ, κάθε μέρα στίς 7 τό πρωί!

Μιά χαρά χριστιανοί ἦμασταν... Χριστιανοί ἀπό... ἔθιμο βέβαια, ἀλλά στό κάτω-κάτω δέν βλάψαμε ποτέ καί κανέναν; Ἦ; Βλάψαμε; Καί Ἀνάσταση πάντοτε πηγαίναμε, καμιά φορά καί Χριστούγεννα καί στόν ζητιάνο τῆς ἐνορίας –μόνιμος ἔξω ἀπό τήν Ἐκκλησία μας— ὄλο καί κάτι ρίχναμε, ἀκόμη καί ὕμνους ψάλαμε – τόσους καί τόσους εἶχαμε μάθει μέ τόν π. Χριστόφορο καί πλημμυρίζαμε ἀπό μιά αὐθυποβαλλόμενη κατάνυξη:

«Φῶς ἰλαρόοοον... Ἀγίααααας Δόοοοοξης...».

Μά, νά πού ἦρθε μιά μέρα καί ἡ στενή Πύλη στεκόταν ἐκεῖ, μπροστά μου... Καί ἔμοιαζε σάν ἓνα φῶς μαγικό καί ἐπουράνιο νά τήν φωτίζει... Εἶναι μιά κοπελιά... Τήν κάνεις δεκαοχτώ; Πές δεκαεννιά. Τό νεανικό της δέρμα εἶναι κιάλας μαραμένο κάτω ἀπό τό μαῦρο ράσο... Στέκεται ἐκεῖ στό ψαλτήρι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Δαμιάστας καί ψέλνει τόν Ἑσπερινό... Γλυκεῖς ἦχοι βγαίνουν ἀπό τά σβησμένα χεῖλη. Τό πρόσωπό της ἔχει μίαν ἔκφραση γαλπνεμένη, σχεδόν ἀπόκοσμη καί ἐξαῦλωμένη. Κι ἐγώ ὀργίζομαι... Τί τό ἔθελα καί σ' ἄκουγα, Νάσο, καί δέν τραβούσαμε κατευθείαν γιά Λάρισα; Γιατί ἔπρεπε νά στρίψουμε καί νά ἐπισκεφτοῦμε τό Μοναστήρι; Πῶς εἶναι δυνατόν τόση νιότη νά θάβεται παράταιρα ἐκεῖ, κάτω ἀπό ἓνα ράσο; Ποιός πατέρας καί ποιά μανούλα κλαίει γιά τό κορίτσι αὐτό πού «ἀναχώρησε» γιά ἄλλοῦ; Κι ἐκεῖ θυμῆθηκα καί γιά πρώτη φορά κατάλαβα τί ἐννοοῦσε ὁ Χριστόφορος μέ τή στενή του Πύλη. Ἐπίσης κατάλαβα πῶς ἐγώ ἦμωνα κανονικότατα στή... φαρδιά Ὀδό καί μᾶλλον δέν λυπόμουν καθόλου γι' αὐτό.

Παρόμοια σκηνή ἔζησα κάτι χρόνια μετά, ἐπισκέπτης στή Μονή Δοχειαρίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Τήν ἴδια Πύλη, τή στενή, εἶχε διαβεῖ ἓνα μικροκαμωμένο καλογεράκι εικοσιπέντε τό πολύ ἐτῶν. Πού μοῦ ἐξήγησε κάτι πού δέν μοῦ

ἦταν μπορετό νά ἀντιληφθῶ:

«Γιατί εἶσαι ἐδῶ;», τόν ρωτῶ.

«Ὁ Χριστός μέ κάλεσε... Καί εἶμαι πολύ χαρούμενος γι' αὐτό...».

Ἔ, δέν γίνεται... εἶπα μέσα μου. Πού νά πάρει εὐχή, ἐγὼ τὰ ἔχω ὅλα, υἰγεία, δουλειά, λεφτά... Ἔχω οικογένεια, δικό μου σπίτι, αὐτοκίνητο, μέ δυό λόγια ζωάρα καί πάλι μυρλίζω... Καί νά ῥχεται τώρα αὐτό τό «σαμιαμίδι» νά δηλώνει «χαρούμενο» πού δέν ἔχει... τίποτε;

Ἀπό κάτι τέτοια περιστατικά ἡ σχέση μου μέ τόν Θεό ἄρχισε νά παίρνει ἄσχημη τροπή. Ὅ,τι ἔχτισε ὁ πατήρ Χριστόφορος μέ θεμέλια γερά μέσα μου, ἄρχισε νά κλονίζεται. Ἔχασα τήν πίστη μου στή Δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ. Εἰδικά ὅταν ἦρθαν καί οἱ πρῶτες ἀρρώστιες πού μοῦ πῆραν τελικά νωρίς-νωρίς τόν πατέρα, ἡ ῥήξη ὑπῆρξε τελεία. Γιατί, Θεέ; Τόσες προσευχές ἔκανα, τόσες λαμπάδες ἄναφα, τόσα τάματα σ' Ἁγίους, τόσους γέροντες ἐπισκέφτηκα νά διαβάσουν εὐχές, τίποτα. Ἐσύ μοῦ τόν πῆρες. «Κάποιο λόγο ἔχει ὁ Θεός καί ἀποφάσισε ἔτσι» μου εἶχε πει τότε, παρηγορητικά, ἕνας ἱερωμένος. Ναι, καλά...

Κι ἔτσι, ἀφοῦ ἡ... «συναλλαγή» μέ τόν Θεό (προσευχές, κεριά, λιβάνια, «κυρελέπσον» ἔναντι τῆς γιαιρειᾶς τοῦ πατέρα μου) δέν ἔπιασε, ἄρχισε ὁ μέγανος ἀνφοροκός δρόμος. Ἡ ἀμφισβήτηση. Οἱ πρῶτες σοβαρές ἀμφιβολίες. Ποιός Θεός; Ὅπως ἔλεγε στήν «Ἀσκητική» του κι ὁ Καζαντζάκης –τόν ὁποῖο ξαναθυμῆθηκα γιά τήν περίστασι– «ἐρχόμαστε ἀπό μιὰ σκοτεινὴ ἄβυσσο· καταλήγουμε σέ μιὰ σκοτεινὴ ἄβυσσο· τό μεταξύ φωτεινὸ διάστημα τό λέμε Ζωή». Γι' αὐτό... ὅ,τι ζήσει εἶναι ὁ ἄνθρωπος.

Ἀραῖωσα κι ἀπό τήν Ἐκκλησία. Ἡ σχέση μου ἔγινε ἀκόμη περισσότερο ἐθιμική, καί στά πλαίσια αὐτοῦ του «ὅ,τι ζήσουμε» ἄρχισε μιὰ περίοδος... «τρυφιλότητας»... Στόν δρόμο τόν φαρδύ... Ὅπως οἱ περισσότεροι. Ὁ «πάτερ Χριστόφορος» καί τὰ προγενέστερα χρόνια τῆς «εὐσέβειας»; Ἄ, ναι... τὰ θυμώμουν καμιά φορά. Μπορεῖ καί μέ νοσταλγία. Καί μέ λίγες τύψεις.

Μά ξαναβρῆκα μπροστά μου τή στενή Πύλη... Ἦταν ἕνα βράδυ Παρασκευῆς... Δ' Χαιρετισμοί. Πάντα πῆγαινα στούς Χαιρετισμούς, αὐτές οἱ ἀκολουθίες μέ συγκανοῦσαν ιδιαίτερα. Σύχναζα πάντα στήν ταπεινὴ Ἐκκλησία τῆς ἐνορίας μου, νιώθοντας μιὰ οικειότητα ἐκεῖ. Ἔβρισκα πολύ διασκεδαστικό, πολύ γλυκό τό θέαμα τῶν ἡλικιωμένων γυναικῶν πού μαζεύονταν κι ἔπιαναν θέση νωρίς-νωρίς συζητώντας ἀκατάπαυστα καί χαμηλόφωνα πρὶν βάλει ὁ παπάς τό «Εὐλογητός». Ἐκεῖ, μετά ἀπό χρόνια εἶδα τήν κυρία Χρυσάνθη... Σοβαρή, ἥρεμη, περιποιημένη. Ἀξιοπρεπέστατη. Πόση δύναμη νά ἔχει μιὰ μάνα

νά κηδέυει παιδί, νά τό ντύσει μέ ἄνθη καί νά τά ξεπροβοδίσει γιά ἕκει ποῦ δέν ἔχει γυρισμό; Ὁ Πετρός, πού στή γειτονιά τόν φωνάζαμε «Πετράν», ἔφυγε στά τριάντα καί κάτι. «Ἡ γνωστή παλιοαρρώστια» εἶπαν οἱ γείτονες. Μά ἡ Χρυσάνθη δέν λιπουρήχησε. Ἐκλαυε, ἔκλαυε, πάντα θά κλαίει, μά πάντα εἶναι ἐκεῖ καί προσεύχεται. Ἐγώ στή θέση της θά πετροβολοῦσα Θεούς καί δαίμονες. Μέ ὀργή, μέ θυμό, μέ μένος. Ἡ Χρυσάνθη ὁμως πέρασε τή στενή Πύλη.

Κοιτώντας κι ἄλλους γείτονες καί ἀναλογιζόμενος τίς ζωές τους, διαπίστωσα ὅτι ὅλοι αὐτοί δέν ἦταν ἐκκλησίασμα, ἕνας «χορός καταραμένων» ἦταν, πού τούς «ἔφτυσε» ἡ μοίρα. Δίπλα μου ὁ Βαγγέλης ἔχει ἀνάπηρο κορίτσι. Ὁ Λάκης μέ παιδί πού μπανοβγαίνει σέ Κέντρα Ἀπεξάρτησης. Στό βᾶθος ἡ Κάιτη, μέ κόρη πού χώρισε πρόσφατα, κρατᾶ τρία ἐγγόνια γιά νά τρέχει ἡ κόρη νά καθαρίζει σπίτια καί νά ζήσουν. Οἱ περισσότεροι γείτονές μου εἶναι σέ δεινή οἰκονομική θέση. Ἄνεργοι ἢ χαμπλοσυνταξιῶχοι, προσπαθοῦν νά ζήσουν οἰκογένειες, πονᾶνε γιά παιδιά πού ξενιτεύτηκαν, ἐνῶ σχεδόν ὅλοι ἔχουν χρόνια προβλήματα υγείας καί κατεβάζουν τά χάπια πού τούς δίνει ὁ Τάσος ὁ φαρμακοποιός μέ τίς χοῦφτες. Μά εἶναι ὅλοι ἐκεῖ. Σέ πλησιάζουν μέ χαμόγελο, «τί κάνετε, πῶς εἶστε; Καλό Πάσχα νά ἔχουμε... Ἐμεῖς καλά, Δόξα Σοι ὁ Θεός...

Πουθενά ἄλλοῦ δέν ἀκοῦς νά δοξάζεται ὁ Θεός μέ τόση θέρημ καί εὐλικρίνεια ἀπ' ὅ,τι στίς ἀκραίες συνοικίες τῆς πόλης, ἐκεῖ ὅπου ἡ φτώχεια καί τά πραγματικά προβλήματα μαστιγώνουν τίς ζωές τῶν ἀνθρώπων βίαια, βάνουσα, χωρίς ἔλεος. Ἡ στενή Πύλη στέκεται ὀλόρθη σ' αὐτές τίς γειτονίες καί οἱ ἀνθρώποι, ἀφοῦ περπάτησαν ἀγόγγυστά το ἀνηφορικό τεθλασμένο μονοπάτι, τίν ἔχουν διαβεῖ μέ τρόπο πανηγυρικό. Ἐχοντας κοντά τους γιά συνοδοιπόρους, σέ ἀρκετές περιπτώσεις, τούς σημερινούς «πάτερ Χριστόφορους». Πού μπορεῖ νά μίν εἶναι ὅλοι οὔτε πολύ μορφωμένοι, μερικούς θά τούς ἔλεγε καί ἀπλοϊκούς, ἀλλά εἶναι οἱ περισσότεροι ἐκεῖ, στίς ἐπάλλξεις, ἀποκρούουν ὀχτρούς πού ἀπειλοῦν νά καταλάβουν τό ὄχυρό. Εἶναι ἐκεῖ γιά νά τούς ποῦν δυό λόγια παρηγοριάς, νά τούς βοηθήσουν οἰκονομικά, νά τούς ταῖσουν μέ συσσίτια καί, γενικά, νά δημιουργήσουν ἕνα παρηγορητικό ἐνοριακό περιβάλλον μέσα στό ὁποῖο ὅλοι αὐτά τά «ἀνθρωπάκια» βρίσκουν μιᾶ ἀνακούφιση.

* * *

Ντράπηκα... «Καί ἐξελθῶν ἔξω ἔκλαυσα πικρῶς», σάν ἄλλος Πέτρος. Ντράπηκα γι' αὐτό τό διαρκές αἶσθημα τοῦ ἀνικανοποίητου πού μέ διακατεῖχε ὅλα αὐτά τά χρόνια, σάν κάθε χορτασμένο ἀνθρώπο πού θεωρεῖ ὅτι ὁ Θεός μονάχα τοῦ ὀφείλει. Καί πού, σάν δέν τοῦ δίνει, ἐκεῖνος μπορεῖ νά ὀργί-

ζεται και νά τόν πετροβολάει. «Πικρῶς ἔκλαυσα» γιά τά «Δόξα Σοι ὁ Θεός» πού δέν εἶπα, γιά τίς προσευχές πού δέν ἀπνύθυνα ποτέ, γιά τόν ἀγώνα πού δέν ἔδωσα μέ σκοπό ξεπεράσω τίς ἀμφιβολίες μου. Καί πού ἐν τέλει «ἀπαρνήθηκα» ὄχι τρίς, μά... χίλιες δεκατρις τόν «πάτερ Χριστόφορο», πού πολύ νωρίς, πολύ ἔγκαιρα, μάς εἶχε δείξει τό ἀνηφορικό μονοπάτι πρὸς τή στενή Πύλη...

Σήμερα, σέ πιά ὄριμα χρόνια, νομίζω πῶς προσπαθῶ νά καλύψω τόν χαμένο καιρό. Δέν ἔγινα πιστός, οὔτε καί τρέχω κάθε τρεῖς καί λίγο στίς ἐκκλησιές. Μά ἔχω ξεκινήσει μέσα μου νά ξαναπάχνω τόν πατέρα Χριστόφορο... Λυσσαλέος ὁ ἀγώνας μου νά ξεπεράσω τίς ἀμφιβολίες καί νά πιστέψω. Τί εἶναι Θεός ἄλλωστε; Ἡ πίστη εἶναι... Ἡ πίστη πού σώζει...

Καί τά βράδια τοῦ καλοκαιριοῦ, ἐξακολουθῶ νά τά περνῶ στό βουνό. Κάτω ἀπό τόν ἴδιο ἑναστρο οὐρανό καί τίς μαῦρες σκιές τῶν βουνῶν. Μόνο πού τώρα ὅλη αὐτή ἡ ἀπεραντοσύνη τοῦ οὐράνιου θόλου μέ ἐντυπωσιάζει ἀκόμη περισσότερο.

«Πόσα νά ναι τ' ἀστέρια, Νάσο;».

Χαμογελάει ὁ Νάσος, κάνει νά σιάξει τά γκρίζα του μαλλιά.

«Ἐέρω ἄγώ; Ἐκατομμύρια... Μπορεῖ καί δισεκατομμύρια... Πολλά πάντως... Ἐσύ πού κατέληξες;».

«Δέν ξέρω... Πάντως, κάποτε, σάν ἡμασταν παιδιά, κάποιος “πάτερ” μάς εἶχε πει πῶς, ὅταν ὅλα τα ἀνθρώπινα τελειώνουν, ἐκεῖ ἀρχίζει ὁ Θεός...».